

Sneller GGZ-zorg bij huiselijk geweld en kindermishandeling

Friese Aanpak Huiselijk Geweld (FAHG) verbetert verbinding tussen gebiedsteams en GGZ voor volwassenen

Hier gaat het om

Om systeemgericht en multidisciplinair samen te kunnen werken rondom een gezin/huishouden waar huiselijk geweld en kindermishandeling speelt, is het essentieel dat de volwassen GGZ beter wordt verbonden met de overige hulpverlening. In veel gemeenten hebben lokale teams een belangrijke rol in het organiseren van integrale hulp aan kinderen en volwassenen. Niet alle teams beschikken echter over voldoende kennis om eventuele psychische problematiek te herkennen. Een hulpmiddel hierbij is het [Kwaliteitskader en de Zelfscan Werken aan Veiligheid voor lokale \(wijk-\)teams en gemeenten](#). Ook weten professionals niet altijd de weg te vinden naar GGZ-professionals die hen kunnen adviseren. Bovendien is een indicatie nodig om iemand door te kunnen verwijzen naar gespecialiseerde GGZ.

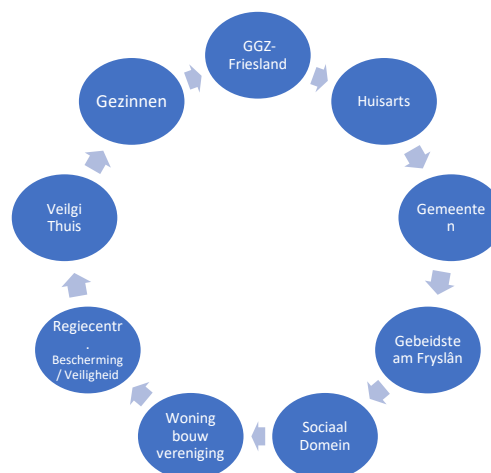
Laagdrempelig GGZ-expertise inschakelen

In Friesland is op verschillende manieren georganiseerd dat laagdrempelig GGZ-expertise kan worden ingezet in situaties waar huiselijk geweld en/of kindermishandeling speelt. Gebiedsteams kunnen hiervoor onder meer medewerkers van de FACT-teams (zie kader) van GGZ Friesland benaderen. De Friese gemeenten hebben ervoor gekozen om deze inzet te financieren vanuit OGGZ-gelden. Daarnaast kan Veilig Thuis laagdrempelig een beroep kan doen op GGZ-expertise, binnen de Friese Aanpak Huiselijk Geweld (FAHG), maar ook door laagdrempelig contact op te nemen met de bureaudienst van de Forensische Poli van GGZ Friesland.

Ook is GGZ Friesland een belangrijke partner in MDA++ Friesland. Hierin zijn systeemtherapeuten op dinsdag en vrijdag vertegenwoordigd. Binnen dat team leveren die in de breedste zin van het woord een bijdrage aan het tot stand komen van veiligheidsplannen en een team van hulpverleners om een gezin heen die samen met het gezin het proces van duurzame veiligheid in gang zet.

Een sociaal psychiatrisch verpleegkundige van FACT GGZ Friesland: *“Als de GGZ pas in actie komt na diagnose en doorverwijzing, kan het gebeuren dat onderliggende psychische problematiek niet of te laat wordt onderkend. De GGZ wordt bijvoorbeeld pas betrokken bij een crisis, terwijl je die natuurlijk veel liever voorkomt.”*

Reinette Montsma: Samenwerken aan Veiligheid heeft alleen kans bij gezinnen met een hoog risico als met ketenpartners en het gezin goed wordt samengewerkt en stapje voor stapje op maat hieraan wordt gebouwd.

Zo werkt het op initiatief van gebiedsteam

Wanneer een gebiedsteam denkt dat er bij een gezin psychische problematiek ten grondslag ligt aan huiselijk geweld en/of kindermishandeling (of een andere melding), dan meldt ze dit telefonisch via het algemene nummer of de contactpersoon van de FACT-teams van GGZ Friesland. Het komt ook voor dat een FACT-team wordt ingeschakeld door een wijkagent of woningbouwvereniging. In principe heeft ieder gebiedsteam een laagdrempelig contact met een FACT-medewerker.

Yde de Boer, sociaal psychiatrisch verpleegkundige bij GGZ Friesland: *“Welke stappen we doorlopen van signaleren tot afronden of overdragen, hangt af van de hulpvraag. Bij consultatie geven we dezelfde dag nog instructie en advies aan de gebiedsteams. Is er beoordeling nodig, dan gaan we samen met onze contactpersoon uit het gebiedsteam op bezoek bij de cliënt. Of we ontmoeten elkaar in het wijkgebouw. We gaan dan in gesprek over wat er speelt en eventueel verwijzen we door naar reguliere of FACT-zorg. Is er bemoeizorg nodig, dan vragen we om verwijzing van de huisarts en kijken we binnen zes weken wat voor zorg nodig is. Indien nodig nemen wij de cliënt alvast in behandeling en dragen we hem/haar zodra het kan over aan de juiste zorgverlener.”*

Zo werkt het op initiatief van Veilig Thuis

Wanneer er een melding binnenkomt bij Veilig Thuis Friesland (VT Friesland), wordt op basis van de veiligheidsbeoordeling eerst vastgesteld of het om een regulier VT-traject gaat of dat een FAHG-aanpak relevant is. Randvoorwaarden voor het starten van een FAHG-aanpak zijn: de politie is ter plaatse geweest en is er sprake geweest van huiselijk geweld.

Wanneer er sprake is van een relatief lichte vorm van huiselijk geweld of wanneer Veilig Thuis niet eerder bij dit gezin betrokken is geweest, wordt de casus met veiligheidsvoorwaarden overgedragen aan een gebiedsteam. Bij ernstig of terugkerend geweld wordt de casus besproken in een FAHG-overleg. In dat laatste geval wordt er een regiehouder aangesteld vanuit de deelnemers aan het FAHG-overleg: Verslavingszorg Noord-Nederland (VNN), Fier Fryslan, het FACT-team of het gebiedsteam en de forensische Polikliniek van GGZ Friesland.

De regiehouder gaat zo snel mogelijk in gesprek met alle gezinsleden, ook met de kinderen. Veilig Thuis legt aan de betrokkenen uit hoe het FAHG-traject in zijn werk gaat en welke rollen VT en de regiehouder hebben. Ook wordt er een Sociaal Psychiatrisch Verpleegkundige (SPV) betrokken vanuit GGZ Friesland. Twee keer per week worden casussen die binnenkomen bij Veilig Thuis face to face besproken binnen dat team. Andere dagen is telefonisch contact over nieuwe casuïstiek. De regiehouder en het gebiedsteam bepalen samen welke professional(s) verder nog moeten worden betrokken. Dit kan bijvoorbeeld ook een psychiater, klinisch of GZ-psycholoog, of verpleegkundig specialist zijn.

Wanneer de FAHG-aanpak onvoldoende leidt tot stabiele veiligheid gaat VT onderzoeken welke verdere hulp of interventie nodig is. De conclusie kan zijn dat de Raad voor de Kinderbescherming moet worden ingeschakeld. Ook kan de casus in aanmerking komen voor MDA++.

Wat is er voor nodig? Werken vanuit een gezamenlijke visie

De gemeenten in de regio, Veilig Thuis Friesland, GGZ Friesland, de gebiedsteams, politie en andere partners werken allemaal volgens een gezamenlijke visie op veiligheid. Het werken volgens deze gezamenlijke visie krijgt onder andere vorm in gezamenlijke trainingen van gebiedsteams met de FACT-teams. Verder worden alle hulpverleners van GGZ Friesland breed getraind in het signaleren van geweld het bespreken van geweld, het leren maken van taxaties van geweld en het melden van geweld, wat wel en wat niet van ketenpartners is te verwachten. Veilig Thuis heeft een vast onderdeel in één van deze trainingen. Daarnaast worden alle hulpverleners van GGZ Friesland opgeleid in de methodiek Samenwerken aan Veiligheid middels een dagtraining, zodat veel meer eenzelfde taal en beweging ontstaat in het bouwen aan het proces van veiligheid. In deze training staan sociale en communicatieve vaardigheden centraal. Deelnemers oefenen met het betrekken van het netwerk en met de methodiek waarmee taxaties kunnen worden omgezet naar doelen en een veiligheidsplan. Specifieke thema's zijn geweldsdynamiek, het bespreekbaar maken van onveiligheid en het maken van veiligheidsplannen samen met betrokkenen van het gezin.

Reinette Montsma: *“Om tot veilige relaties te kunnen komen, moeten we niet alleen binnen GGZ Friesland goed samenwerken, maar ook met onze ketenpartners. Dit is essentieel om onveilige situaties te stoppen en duurzame veiligheid te kunnen bevorderen. Een gedragen visie op de veiligheidsissues in een gezin is daarbij ook van belang.”*

Meldcode en Kindcheck

Andersom melden GGZ-professionals het bij Veilig Thuis wanneer zij vermoeden dat er in het gezin/huishouden van hun cliënt sprake is van acute en structurele onveiligheid (op basis van de Verbeterde meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling, afwegingskaders en de Kindcheck, danwel de Familiecheck). Zo wordt er van verschillende kanten samengewerkt aan de veiligheid van kwetsbare gezinnen, met als doel duurzame veiligheid voor alle gezinsleden.

Reinette Montsma: *“De zorgplicht van een hulpverlener brengt met zich mee dat hij óók dreigende schade voor de omgeving helpt voorkomen. Bijvoorbeeld voor kinderen of andere personen die afhankelijk zijn van de patiënt. Hierbij gaat het om het verlenen en organiseren van hulp naast het doen van meldingen.”*

Dit levert het op

Rolien Tolsma: *“De FACT-teams helpen om veel eerder in te grijpen in gevallen van huiselijk geweld en kindermishandeling. En hoe eerder, hoe beter. Want wat kinderen voorgeleefd krijgen, zullen ze hoogstwaarschijnlijk ook gaan naleven. Bovendien helpen de FACT-teams de schade te beperken. Ze kunnen de onderliggende problematiek aanpakken, óók bij zorgmijders. Met veel minder herhalingsmeldingen tot gevolg.”*

Rolien Tolsma: *“Doordat we de gezinsleden voor minstens zes weken en vanuit verschillende expertises kunnen volgen, hebben we goed zicht op het functioneren van de gezinnen die ondersteuning nodig hebben. Zo kunnen we passende hulp aanbieden.”*

Yde De Boer: *“We houden ons zelden bezig met enkelvoudige diagnostiek. Eigenlijk is er binnen gezinnen waar wij komen altijd sprake van problemen op verschillende vlakken, zoals financiën, wonen, relaties, depressie, verslaving en persoonlijkheid. Betrokkenheid van verschillende specialisten is dan ook een voorwaarde voor een succesvolle aanpak.”*

Reinette Montsma: *“Doordat het FACT-team op een snelle, laagdrempelige manier werkt, krijgen ook zorg mijdende mensen de kans de ondersteuning die ze nodig hebben te krijgen. Ze vallen minder snel tussen wal en schip.”*

Tips uit Friesland

1. Focus op overeenkomsten

Op deze manier werken, betekent over de grenzen van diensten heen werken. Dat is, onder andere door vooroordelen en aannames, niet altijd makkelijk. Focus niet op de verschillen, maar op de overeenkomsten. We hebben uiteindelijk allemaal hetzelfde doel en belang: huiselijk geweld en kindermishandeling stoppen en duurzaam oplossen.”

2. Prioriteer en maak afspraken

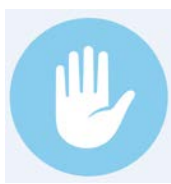
Maak als gemeenten deze manier van werken prioriteit en financier waar de zorgverzekeraar niet voor betaalt. Zorg ook voor duidelijke, gezamenlijke afspraken over het beschikbaar stellen van budget en maak vervolgens heldere afspraken met de partners voor het gebruik van dat budget. Stel verder de manier van werken vast voor de hele provincie, maar laat de inkoop lokaal doen.”

3. Weet elkaar te vinden en spreek elkaar met regelmaat

Zorg er als GGZ voor dat je contact hebt met alle gebiedsteams. Leg regelmatig persoonlijk contact, zodat je elkaar weet te vinden en elkaars expertise kent.”

Zoek niet alleen contact met elkaar na een crisis, maar blijf de lijnen warm houden. Ook met de cliënten. In twee gebiedsteams organiseren wij bijvoorbeeld ‘netwerksoep-bijeenkomsten’: gebiedsteams, zorgprofessionals en inwoners raken hierbij op een informele manier met elkaar in gesprek. Zeker omdat mensen soms van baan wisselen, is het belangrijk om steeds weer nieuwe contacten te leggen.”

4. Begin klein

Start niet met een enorm projectplan, maar begin klein. Zijn er al gebiedsteams die af en toe vragen stellen aan andere partijen? Bouw die contacten eerst eens uit. Organiseer bijeenkomsten en trainingen om elkaar te leren begrijpen. Geef elkaar de tijd om aan de werkwijze te wennen."

Geïnteresseerd?

Deze professionals uit Friesland vertellen graag meer over hun aanpak. Zij kunnen met u meedenken over de mogelijkheden in uw regio en helpen u op weg bij de implementatie.

- Rolien Tolsma: tolsma.r@regiecentrumbv.nl
- ReINETTE Montsma: reINETTE.montsma@ggzfriesland.nl
- Madieke WiegERSma: madieke.wiegERSma@sdfryslan.nl
- Yde de Boer: yde.de.boer@ggzfriesland.nl

Spreekt u liever met iemand van het programma Geweld hoort nergens thuis?

Stuur dan een mail naar: info@geweldnergensthuis.nl

Waar staan de FACT-teams voor?

FACT staat voor Flexible Assertive Community Treatment en is een zorgverstrekking model. FACT richt zich op mensen met een ernstige psychiatrische aandoening en biedt behandeling en begeleiding op verschillende hersteldomeinen. Zorg gebeurt op maat, in samenspraak met de betrokkene en zijn netwerk. Een FACT-team is in staat efficiënt zorg te bieden of garanderen op verschillende domeinen en met wisselende intensiteit.

FACT-teams bieden laagdrempelige, overbruggende zorg aan mensen die hulp mijden of lang moeten wachten tot ze hulp krijgen. Ze kunnen bijvoorbeeld mensen stimuleren om hulp te accepteren. De leden van het team werken samen met de gezinsleden toe naar een diagnose, zodat de gezinsleden kunnen doorstromen naar de reguliere GGZ als dat nodig is.

